

02.02.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**2 Şubat 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

2 Şubat 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Bazı Mallara Uygulanacak Özel Tüketim Vergisi Oranları Hakkındaki Ekli Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3471)
- Dış Fırçası İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 3472)

YÖNETMELİKLER

- Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Geçiş Üstünlüğüne Sahip Araçlar Hakkında Yönetmelik
- Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Düzce Üniversitesi Kariyer Geliştirme ve Mezun İzleme Uygulama Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Ufuk Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (UFSEM) Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2021/2)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 15/12/2020 Tarihli ve 2017/33784 Başvuru Numaralı Kararı

Türkiye'nin tarım, gıda ve içecekte ithalat ve ihracat birim fiyatı arttı

Türkiye, geçen yıl tarım, gıda ve içecekte 20,7 milyar dolarlık ihracata, 16,1 milyar dolar da ithalata imza attı. Aynı dönemde Türkiye'nin tarım, gıda ve içecekte, 2019'a göre ihracat birim değeri ton başına yüzde 3,7 artışla 1.019 dolara, ithalat birim değeri ise yüzde 5,7'lik bir artışla 498 dolara ulaştı.

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu (TGDF), Türkiye İstatistik Kurumu'nun Dış Ticaret Verileri baz alınarak Agrimetre tarafından hazırlanan "TGDF Dijital Veri Paneli" güncel raporunu açıkladı.

Buna göre, 2020 yılında tarım, gıda ve içecek sektörü 20,7 milyar dolarlık ihracat, 16,1 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirdi. 2020 yılında sektörün dış ticaret dengesi, önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 12 artarken, Aralık 2020'de ithalattaki önemli artış dikkati çekti. Verilere göre, ihracat 2020 yılında önceki yıla göre yüzde 5, ithalat yüzde 3,1 arttı.

2020'nin ilk 6 ayında ithalat önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 7,6 artış göstermişti. Sonraki aylarda ithalat yavaşlamış, 2020'nin ilk 11 ayındaki ithalat, önceki yılın aynı ayına oranla yüzde 1 yüksek seviyede kaydedilmişti. Ancak aralık ayında ithalattaki büyük artış, yıl genelindeki verileri önemli düzeyde etkiledi. Aylık bazda bakıldığında aralık ayında ithalat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 24,9 artışla 1,8 milyar dolara, aylık ihracat ise yüzde 14,6 artışla 2,2 milyar dolara yükseldi.

Dış ticaret dengesi yüzde 12,1 arttı

Kasım ve aralık aylarındaki aylık ithalatta kaydedilen önemli ve yıl ortalamasının üzerine artışlar sırasıyla yüzde 9,4 ve yüzde 24,9 olarak dikkati çekerken, dış ticaret

dengesini yılın önceki dönemlerine kıyasla daha düşük bir seviyeye çekti. 2020 yılında sektörün dış ticaret dengesi önceki yıla göre yüzde 12,1 artarak 4,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. Geçen senenin ilk 7 ayında sektörün dış ticaret dengesi önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11,6 artışla 2,1 milyar dolara yükselmiş, 10'uncu ay itibarıyla önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 26,4'lük önemli bir artışla 3,8 milyar dolara ulaşmıştı. 2020'nin ilk 11 ayında ise önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 16'lık önemli bir artışla 4,26 milyar dolara yükselmişti.

Yaz aylarında artan tarımsal üretimle hızla yükselen dış ticaret dengesinin yıl sonuna doğru azalması dikkati çekerken, ihracat birim değeri 2020 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 3,7'lik artışla 1.019 dolar/ton, ithalat birim değeri yüzde 5,7'lik artışla 498 dolar/ton olarak gerçekleşti.

En çok buğday, soya fasulyesi ve ayçiçeği yağı ithal edildi

2020 yılında ihracatta öne çıkan ürünler sırasıyla fındık içi, un ve makarna olurken bu ürünler toplam ihracatın yaklaşık yüzde 13,6'sını oluşturdu. En çok ithal edilen ürünler ise sırasıyla buğday, soya fasulyesi ve ayçiçeği yağı olurken, bu üç ürün, toplam ithalatın yaklaşık yüzde 24,2'sini diğer bir ifadeyle neredeyse dörtte birini oluşturdu. Geçen yılın aralık ayında ise en çok ihraç edilen ürünler mandalina, fındık içi ve buğday unu olarak sıralanırken, en çok ithal edilen ürünler buğday, soya fasulyesi ve ayçiçeği yağı oldu.

Son dönemde fiyat artışları ile sıkça gündeme gelen ayçiçeği yağı, 760 milyon dolarlık ithalat ile yıl genelinde en fazla ithal edilen üçüncü ürün olurken, bu ürünün yalnızca Aralık 2020'de 100,4 milyon dolarlık ithalat yapıldı.

Toplam ihracatın yüzde 43,8'i beş sektörden

2020 yılı dış ticaret verileri sektörlere göre incelendiğinde "Sert Kabuklu Meyveler", "Yaş Meyve", "Şeker ve Şekerli Mamuller", "Bitkisel Yağ" ve "Kuru Meyve/Sebze Sektörleri" en fazla ihracat yapan sektörler olarak sıralandı. Toplam ihracatın yüzde 43,8'i bu beş sektör tarafından gerçekleştirilirken, "Hayvan Yemi", "Bitkisel Yağ", "Un, Nişasta ve Kakao-Çikolata" sektörleri ise aynı dönemde en çok ithalat yapan sektörler oldu. Toplam ithalatın yüzde 64,8'i diğer bir ifadeyle neredeyse üçte ikisi bu beş sektör tarafından gerçekleştirildi.

Tek başına "Hayvan Yemi sektörü", 3,8 milyar dolarlık hacim ile toplam ithalatın yüzde 23,5'ini diğer bir ifadeyle neredeyse dörtte birini oluştururken, "Bitkisel Yağ sektörü" ise 2,7 milyar dolarlık ithalat ile toplam ithalatın yüzde 17'sini oluşturdu.

Açıklamada yer alan bilgiye göre, küresel piyasalardaki fiyatın Mayıs 2020-Ocak 2021 döneminde neredeyse 2 katına çıkması, ithalata bağlı bu sektörde ülke içi fiyatların artmasıyla sonuçlandı.

Hayvan ticareti ithalatı 254 milyon dolar geriledi

2020 yılında önceki yıla göre ihracatını değer olarak en fazla artıran sektörler 422 milyon dolar artışla Yaş Meyve ve 353 milyon dolar artışla Bitkisel Yağ sektörleri olurken, bunları 163 milyon dolar artışla Makarna, 128 milyon dolar artışla Baklagil ve 79 milyon dolar artışla Meyve Suyu sektörleri izledi.

Geçtiğimiz yılın dokuzuncu ayı itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre 211 milyon dolar artış kaydedilen Sert Kabuklu Meyveler Sektörü ihracatında, ekim ve kasım ayında önemli bir düşüş yaşandı. Sektörün ihracatı 2020 yılının ilk 11 ayında, geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla 57 milyon dolar, 2020 yılı toplamında ise 82 milyon dolar geriledi. 2020 yılında ihracatın en çok gerilediği sektörler ise Un, Sert Kabuklu Meyveler, Kuru Meyve/Sebze, Hayvan Yemi ve Yumurtacılık sektörleri oldu.

Aynı dönemde önceki yıla göre ithalatı en çok artan sektörler 425 milyon dolar artış ile Bitkisel Yağ, 172 milyon dolar artış ile Un, 164 milyon dolar artış ile Baklagil, 44 milyon dolar artışla Pirinç Değirmenciliği ve 40 milyon dolar artışla Şeker ve Şekerli Mamuller sektörleri oldu.

İthalatın en çok düştüğü sektörler Canlı Hayvan Ticareti, Makarna, Tütün ve Mamulleri, Sebze ve Hayvan Yemi sektörleri olarak açıklandı. Özellikle Hayvan Ticareti Sektörü ithalatındaki 254 milyon dolarlık gerileme, ülke ekonomisi ve dış ticaret açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi.

3 ülkeye toplam ihracatın yüzde 28,6'sını oluşturdu

2020 yılında dış ticaret verileri ülkeler bazında incelendiğinde en çok ihracat yapılan ilk üç ülke 2,9 milyar dolar ile Irak, 1,6 milyar dolar ile Almanya ve 1,4 milyon dolar ile Rusya şeklinde sıralandı. Bu 3 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 28,6'sını oluştururken, ülkelere göre en çok ihraç edilen ürünler Irak için un, tavuk eti, gofret ve waffle, Almanya için ambalajlı fındık, fındık içi ve kiraz, Rusya içinse mandalina, şeftali ve üzüm oldu.

Ülke bazında ithalat verileri incelendiğinde, 2020 yılında en fazla ithalat yapılan ülkeler 3,2 milyar dolar ile Rusya, 1,4 milyar dolar ile Brezilya ve 1 milyar dolar ile Ukrayna oldu. Rusya, Brezilya ve Ukrayna'dan yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 35,1'ini oluşturdu.

Yılın ilk 7 ayında Ukrayna en çok ithalat yapılan 3'üncü ülkeyken, ağustos-eylül döneminde 4'üncü sıraya gerileyip, yerini ABD'ye kaptırmıştı. Kasım ayında Ukrayna tekrar 3'üncü sıraya yükseldi ve yıl genelinde de bu pozisyonunu korudu.

Rusya'dan yapılan ithalatla öne çıkan ürünler buğday, ayçiçeği yağı ve ayçiçeği olurken, Brezilya'dan soya fasulyesi, kahve, tütün, Ukrayna'dan yapılan ithalatla soya fasulyesi, buğday ve dane mısır ürünleri öne çıktı.

TZOB: Ocak'ta en fazla fiyat artışı pastörize sütte

TZOB, Ocak ayında en fazla fiyat artışının yüzde 23,65 ile pastörize sütte olduğunu bildirdi

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB), ocak ayında markette en fazla fiyat düşüşünün yüzde 34,59 ile karnabaharda, en fazla fiyat artışının ise yüzde 23,65 ile pastörize sütte olduğunu bildirdi.

Üretici ve tüketici fiyatları arasındaki makasın bir türlü kapanmadığı belirten TZOB basın bülteninde, Ocak ayında markette 22, üreticide 13 üründe fiyat artışı yaşanırken, markette 18, üreticide 10 ürünün fiyatında da düşüş olduğuna işaret edildi. TZOB'a göre markette 2, üreticide 11 ürünün fiyatı ise değişmedi.

TZOB Başkanı Şemsi Bayraktar, yazılı açıklamada Ocak'ta fiyatı en fazla artan ürünün markette süt ve üreticide salatalık, fiyatı en fazla düşen ürünün ise markette karnabahar, üreticide lahanaya olduğu belirtilen basın bülteninde, lahananın 4 kat, maydanozun 3,9 kat, süt ve patatesin 3 kat, marulun 3,1 kat fazlaya tüketiciye satıldığını ifade etti.

Üreticide 68 kuruş olan lahananın 2 lira 70 kuruşa, 50 kuruş olan maydanozun 1 lira 96 kuruşa, 2 lira 73 kuruş olan sütün 8 lira 94 kuruşa, 67 kuruş olan patatesin 2 lira 17 kuruşa, 1 lira 68 kuruş olan marulun 5 lira 19 kuruşa satıldığı bilgisi verildi.

TZOB'un araştırmasına göre, karnabahardaki fiyat düşüşünü yüzde 27,14 ile ıspanak, yüzde 23,50 ile pırasa, yüzde 16,92 ile elma, yüzde 14,09 ile kuru soğan, yüzde 9,70 ile lahana, yüzde 9,02 ile patates, yüzde 6,68 ile havuç, yüzde 5,49 ile yumurta, yüzde 5,05 ile nohut takip etti.

TZOB'a göre, markette en fazla fiyat artışı yüzde 23,65 ile pastörize sütte yaşandı. Sütteki fiyat artışı yüzde 21,66 ile kabak, yüzde 16,77 ile beyaz peynir, yüzde 16,70 ile patlıcan, yüzde 14,52 ile sivri biber, yüzde 12,77 ile tereyağı, yüzde 11,55 fındık, yüzde 9,58 ile yoğurt, yüzde 9,56 ile kuru üzüm, yüzde 8,38 ile kırmızı mercimek, yüzde 6,73 ile limon takip etti.

Ocak ayında üreticide maydanoz, yeşil soğan, elma, kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek, yeşil mercimek, pirinç, kuru kayısı, kuru incir ve fındık fiyatında bir değişim meydana gelmediği belirtilen TZON bülteninde, fiyatı en fazla düşen ürünün yüzde 36,25 azalmayla lahanada, en fazla fiyat artışının yüzde 52,35 ile salatalıkta görüldüğü vurgulandı.

Kuru soğan ve patatesten yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle talepte yaşanan daralmanın pazarlama sorunlarına yol açmasının fiyatlarda düşüşe yol açtığına işaret edilen basın bülteninde, ihracat da dahil, bu ürünlere yeni pazarlar bulunması gerektiği bildirildi. Ayrıca limon üreticisinin beklentisi olan ihracatın da teşvik edilerek yeni pazarlar bulunmasının önem taşıdığı kaydedildi.

Bayraktar, üreticilerin bin bir emekle ürettikleri üründen yeterli gelir elde etmelerini ve tüketicilerin de bu ürünleri makul fiyatlarla tketebilmelerini temenni ettiklerini söyledi.

İthalatta kim kazanıyor? Çiftçiler mi, şirketler mi?

“Türkiye’de çiftçiden esirgenen destekler ithalat yoluyla başka ülke çiftçilerine aktarılıyor” söylemi sık sık dile getiriliyor. Bu argüman bir gerçeği mi dile yansıtıyor, yoksa maksadını aşan milliyetçi savrulma mı? Çiftçi temsilcileri, iktisatçı ve akademisyenlere sorduk.

Dr. Necdet Oral

1970’li yıllara kadar tarım ürünleri ithalatçısı olan metropol ülkeler, geliştirdikleri yeni teknolojilerin yanı sıra her türlü destekleme aracını da kullanarak, üretimlerini artırdılar. Önce kendilerine yeterli hale geldiler, sonra da üretim fazlaları oluşmaya başladı. Oluşan gıda stokları için yeni pazarlar gerektiğinden 1980’li yıllarda borç krizine giren azgelişmiş ülkelerin tarımsal kaynaklarını çökertmek ve pazarlarını ele geçirmek için yapısal uyum programları dayattılar. IMF ve Dünya Bankası patentli bu programları uygulayan ülkeler, kendilerini besleyemez hale gelerek net gıda ithalatçısı oldular.

1995 yılında DTÖ Tarım Anlaşması ile tarım politikaları tamamen değişerek tarımda şirketlerin hegemonyası kuruldu. Dünyada tarım plantasyonlar, sözleşmeli üretim, girdiler, gıda üretimi ve dağıtımı gibi mekanizmalarla çokuluslu şirketler tarafından kontrol edilmeye başlandı. Bu süreçte 5 şirket (Bayer, Corteva, ChemChina, BASF, Vilmorin) küresel tohum piyasasının yüzde 56’sını, 6 şirket (ChemChina, Bayer, BASF, Corteva, FMC, UPL) tarım ilaçları piyasasının yüzde 78’ine kontrol eder hale

geldi. Öte yandan 4 şirket (ADM, Bunge, Cargill, Louis Dreyfus) dünya hububat piyasasının yüzde 75-90'ını elinde tutmaktadır.

Günümüzde dünyanın hiçbir yerinde çokuluslu şirketlerin girdi ve teknolojilerini kullanmayan ve onlara doğrudan ya da dolaylı olarak ürün satmayan hiçbir tarım işletmesi yoktur. Uygulanan tarım politikaları küçük ve orta ölçekli işletmeleri tasfiye etmekte, gıda üretimi şirketlerin kontrolüne geçmektedir. Örneğin Türkiye'nin buğday ithalatının üçte ikisini gerçekleştirdiği Rusya'da 61 şirket 14.2 milyon hektar tarım arazisinin sahibidir. Öte yandan uluslararası sermaye ve onun yerli taşeronları yüksek değerli ürünlerde kâr oranlarını yükseltmek için yeni bir emek sömürü biçimi olan sözleşmeli tarımı tercih etmektedirler.

1980'li yıllara kadar büyük ölçüde kendini besleyebilen bir ülke olan Türkiye'de, 24 Ocak kararlarının ardından uygulanan neoliberal politikalarla tarımı çökertme sürecinin temelleri atıldı. O yıllarda başlatılan "üreticiyi ithalatla terbiye etme" politikası, günümüzde çok daha vahşi biçimde uygulanmakta; arz eksikliği nedeniyle fiyatı artan her ürünün fiyatını ithalatla düşürme kolaycılığına başvurulmaktadır.

Çiftçinin en başta gelen sorunu yüksek girdi maliyetleridir. Türkiye tarımsal üretimin en önemli girdileri olan tohum, gübre, tarım ilacı ve mazot bakımından ithalata (çokuluslu şirketlere) bağımlıdır.

İthalatın dev boyutlara ulaşmasına paralel olarak tarım yazarları, politikacılar ve sivil toplum örgütleri "Türkiye'de çiftçiden esirgenen destekler ithalat yoluyla başka ülke çiftçilerine aktarılıyor" söylemini sık sık dile getirmeye başladılar. Bu argüman bir gerçeği mi dile yansıtıyor, yoksa maksadını aşan milliyetçi savrulma mı? Bu konuda görüştüğümüz çiftçi temsilcileri, iktisatçı ve akademisyenlerin görüşlerini sunuyoruz.

Yerli üretici desteksiz ve korumasız bırakılıyor

İktisatçı-Yazar Mustafa Sönmez: Tarım ürünleri ithalatı ile yabancı üreticinin desteklendiği argümanı, maksadını aşan milliyetçi savrulmalara yol açmaktadır. Yerli üreticinin desteksiz ve korumasız bırakıldığı biliniyor. Arz eksikliği fiyatları yukarı ittikçe, iktidarın yapabildiği ithalata başvurarak arz eksikliğini gidermektir. Elbette bu yolla ithal ettiği ülkenin ürününe pazar bulmasına katkı yapılmış oluyor, ama bunu, yabancı üreticinin desteklenmesi olarak okumak, hem ideolojik hem de gerçeğin ifadesi açısından sorunludur. Öncelikle, ithal ürünün küçük, hatta emeğiyle geçinen üretici tarafından mı üretiliyor, bilmiyoruz. Pekâlâ ithalat, tarım işçilerinin çalıştırıldığı büyük kapitalist çiftliklerden yapılıyor olabilir ki günümüz tarımında bu, hakim bir özelliktir. O zaman ürünü ithal edilen özne, "küçük üretici" değil, "kapitalist çiftçi"dir. Söylenmek istenen buysa ifadeyi böyle kullanmak gerekir. Anadolu üreticisi yerine yabancı tarım kapitalistlerinden ürün alıyorsunuz, onları desteklemiş olursunuz, söylenmesi gereken budur. İthal edilen yabancı küçük üreticinin ürünüyse bile, eleştiri "yabancı üretici" destekleniyor şeklinde yapmamalıdır. Söylenmesi gereken, "yerli kaynaklarımızı, toprağımızı suyumuzu, işgücümüzü kullanmak varken, bunları atıl

tutarak niçin ithalat yapıyorsunuz, niçin ithalatı ikame edecek politikalara yönelmiyor, küçük üreticiye destek sağlamıyorsunuz” olmalıdır. Tersî söylem, yerli işçiyi yabancı işçiye, yerli küçük tarımcıyı yabancı küçük tarımcıya hasım yapmak, arada asıl hakim sınıfı göz ardı etmeyi getirir. Yerli üreticiye destek istemenin dili, söylemi dolambaçsız, doğrudan olmalıdır.

Tarım şirketleşiyor, çiftçilik tasfiye ediliyor

ÇİFTÇİ-SEN Genel Başkanı Ali Bülent Erdem: Türkiye giderek daha fazla tarım ürünü ithal eden bir ülke haline getirildi. İthalatta gümrük vergileri sık sık düşürülüyor. Hasat dönemlerinde bile yapılan ithalatla ürün fiyatları baskılanarak çiftçinin elinden daha ucuza alınmakta. Bu duruma muhalefet ederken “kendi çiftçilerimizi desteklemek yerine, başka ülkelerin çiftçilerini destekliyoruz” gibi gerçeği yansıtmayan ifadeler daha sıkça kullanılır oldu. Yakın zamanlara kadar kendine özgü ürün çeşitliliği ile önemli bir tarım ülkesi olan Türkiye’nin nasıl ve neden ithalata bağımlı hale getirildiğini, Dünya tarımının nereye gittiğini gör(e)memenin ifadesidir bu.

Dünyada tarım şirketleşmekte, çiftçiler tarımdan koparılmakta, çiftçilik tasfiye edilmektedir. Ülkemizde izlediğimiz bu tablo ABD’de de, AB’de de aynıdır. İthal edilen her ürüne yakından baktığımızda karşımıza küresel dev tarım ve gıda şirketleri çıkmaktadır. Ülke tarımı şirketleşirken büyüyen şirketlerin ortaklarına baktığımızda aynı küresel tarım ve gıda şirketleriyle karşılaşırız. Yani, biz kendi çiftçilerimizi desteklemediğimiz gibi başka ülkelerin çiftçilerini de desteklemiyoruz. Hem üretimle, hem de dış ticaretle daha büyük oranda küresel tarım ve gıda şirketlerinin kontrolüne giriyoruz.

Kazanan kapitalist tekeller oluyor

TÜMKÖYSEN Örgütlenme Uzmanı Sedat Başkavak: İlk bakışta üretimin artırılması ve ithalata ihtiyaç duyulmaması için üretici köylüye destek verilmiyor ve ithalata mecbur kalınıyorsa, ülke köylüsünün alamadığı destek ithalat yoluyla başka ülkelerden alınan ürünleri üreten köylülere gidiyor şeklinde kestirme bir görüş dile getiriliyorsa da gerçek bu değildir.

Bir yanda on binlerce dekar arazide pek çok tarım ürünü üreten işleyen şirketlerin bununla da yetinmeyip dünya genelinde sözleşmeli üreticilik ile milyonlarca çiftçiye (kendi tarlasında) işçi haline getirildiği bir süreçten geçiyoruz. Diğer yanda ise ürettiği ürün üzerinde hiçbir söz hakkı olmayan ve serbest piyasada emeği sömürülen küçük üretici köylüleri görüyoruz. Hal böyle olunca dünyanın neresinde olursa olsun üretici köylülerin ürettiği üründen yüzünün gülme şansı kalmamaktadır. Örneğin Karadeniz'deki fındığın fiyatını üreticiler değil, ihracatçılar belirlemekte; fiyatlar en çok maliyetin birkaç lira üzerinde olmaktadır. Bu durumda emeği sömürülen fındık üreticisi ürününü yok pahasına satarken, ihracatçılar ve çikolata şirketleri kârlarına kâr katmaktadır. Bu durum domatesi Rusya'ya satılan Akdenizli çiftçiler için de, buğdayı Rusya'dan Türkiye'ye satılan çiftçiler için de geçerlidir. O nedenle hangi ürün ithal edilirse edilsin kazanan kapitalist tekeller ve onların yerli işbirlikçileri olurken, kaybeden üretici köylü/çiftçi olmaktadır. Çiftçiye verilmeyen destekler ithalat yoluyla başka ülkelerin çiftçilerine değil, ithalatı yapan şirketlere gitmektedir.

Temel gıda üretimi devletleştirilmeli

Doç. Dr. Nevzat Evrim Önal: "Tarım ürünü ithalatı yapmak, kendi çiftçimize vermediğimiz parayı başka ülkelerin çiftçisine vermektir" görüşüne katılmıyorum. Örneğin buğday ithalatının Rus çiftçisine destek anlamına gelebilmesi için, söz konusu ülke çiftçisinin gelirini oransal olarak yükseltmesi gerekir. Dünya çapında buğday fiyatları hızla yükseliyor, ancak bunun nedeni kuraklık kaynaklı üretim daralmasıdır. Fiyatlar yükselirken tekellerin değil de çiftçinin kazancının yükseliyor olması kapitalist piyasanın işleyişine aykırıdır. Rusya, iç piyasada buğday fiyatları yükselmesin diye ihracat kısıtlamaları getiriyor ve Rus çiftçileri bu durumdan mutsuz.

AKP temel gıda fiyatlarının yükselmesini frenlemeye çalışıyor, çünkü bunun üzerinden oy kaybediyor ve bu başlıkta toplumsal gerilimin yükselmesi riski görüyor. Ama bu ortamda "ithalat yapmayın, yerli çiftçi kazansın" argümanı politik açıdan yanıltıcıdır. Yerli çiftçinin kazanması gıda fiyatlarının yükselmesi pahasına talep edilemez. Çiftçinin buğday üretiminden kaçışı yalnızca kötü politikaların değil, piyasanın işleyişinin doğal bir sonucudur. Eğer ithalat yapılması istenmiyorsa, doğrusu temel gıda üretiminin devletleştirilmesidir. Bugün geline nokta dünya çapında temel ihtiyaçların piyasa mekanizmalarıyla karşılanması büyük tehlikeler yaratmaktadır.

İthalat büyük şirketlere yarıyor

Prof. Dr. Tayfun Özkaya: Bu ülkelerden yapılan ithalat o ülkelerin çiftçisine destek olmamakta, büyük gıda şirketlerine yaramaktadır. Bu ülkelerdeki destekleme Türkiye'dekine benziyor, ama daha yüksektir. Yani çiftçi eline geçen fiyatları etkilemeyecek şekilde yapılmaktadır. Şirketler çoğu üründe (mısır, soya, buğday vb. sermaye, makine yoğun ürünlerde) ABD ve AB ülke çiftçilerinden çoğu zaman maliyetin altında satın alıp, ihraç etmektedirler. Devlet destekleri çiftçileri zorlukla kâra geçirebilmektedir. Ayrıca büyük çiftçiler ve tarım yapan şirketler devlet desteklerinden daha çok yararlanmaktadırlar. Kısacası Türkiye'nin ithalatta gümrük vergilerini düşürerek yapılan ithalattan o ülkelerin çiftçileri değil, tarımsal ürün alan, isleyen, satan şirketler yararlanmaktadırlar.

Şirket kime, nasıl ürettiriyor, bakılmalı

Prof. Dr. Bahadır Aydın: Siyaseten (politikacılar açısından) diğer ülke çiftçisinin desteklendiği söylenebilir ama o ülkede üreticilerin kim olduğunu hangi yöntemlerle ürettiğini ortaya koymadan analiz çok doğru değildir. Sözleşmeli üretim yapılan ülkelerde asıl şirketin niteliği anlamında söylüyorum. Şirket kime ürettiriyor ve nasıl ürettiriyor bakmak gerekir. Evet çiftçiye ürettiriyor, kendi yerli ortakları üzerinden, sözleşmeli üretim ile. Bu üretim modelinde yaratılan değer nasıl bölüşüldüğü açık. Düzce'de (Philip Morris) Amerikan tütünü üretildi aynı modelde. Üretilenin önemli bir kısmı ihraç edildi. Düzceli çiftçi üretti, iflas etti ama ihracatı yapan firmalar kazandı. Yani destek çiftçiden çok üretim yaptıran şirketlere gitmiş oluyor.

Daha üretilmeden zam geldi

Daha aracı üretmeden söz konusu karar Resmi Gazete'de yayımlandı...

Elektrikli araçlara uygulanan ÖTV oranları 3 ila 4 kat artırıldı.

Elektrikli otomobillerin özel tüketim vergilerinde değişikliği öngören Cumhurbaşkanı kararı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Kararla, motor gücü 85 kilowatt olan elektrikli araçlarla ÖTV oranı yüzde 3'ten yüzde 10'a, motor gücü 85 kilowatt ile 120 kilowatt arasındaki elektrikli araçlarla ÖTV oranı yüzde 7'den 25'e, motor gücü 120 kilowattı geçen elektrikli araçlarda ise ÖTV oranı yüzde 15'den yüzde 60'a yükseltildi.

Bu durum, elektrikli araç üretmeye hazırlanan Türkiye'nin daha aracı üretmeden vergisine zam yaptığı yorumlarının ortaya çıkmasına neden oldu.

Öte yandan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın daha birkaç gün önce, dünyanın en büyük elektrikli araç üreticisi Tesla firmasının sahibi Elon Musk ile görüşmesinin ardından söz konusu zammın gelmesi dikkat çekti.

İmalat PMI, son 6 ayın zirvesinde

Türkiye İSO imalat sektörü PMI, ocak ayında 54,4 puan seviyesine yükseldi. 2021 yılına iyi bir başlangıç yapan PMI, son 6 ayın en yüksek seviyesinde gerçekleşti. Geçen yılın son ayında PMI 50,8 düzeyindeydi.

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) ocakta 54,4'e yükseldi ve faaliyet koşullarında Temmuz 2020'den bu yana en güçlü iyileşmeye işaret etti.

PMI, üst üste 8 aydır büyüme bölgesinde

COVID-19 salgınında ikinci dalganın yol açtığı iki aylık yavaşlamanın ardından ocakta üretim yeniden büyüme kaydetti ve böylelikle sektörün performansı üst üste sekiz ay güçlenmiş oldu.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye Sektörel PMI ocak verilerine göre de anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tümünde çalışan sayıları arttı. Birçok sektörde üretim ve yeni siparişlerdeki iyileşme eğilimlerine bağlı kapasite genişletme çabaları dikkat çekerken, en yüksek oranlı üretim artışı, ana metal imalatçıları arasında kaydedildi.

Girdi maliyetleri ve nihai ürün fiyatları enflasyonu yüksek düzeyde kalmasına rağmen yavaşlama belirtileri gösterdi.

COVID-19 salgınında ikinci dalganın yol açtığı iki aylık yavaşlamanın ardından ocakta üretim yeniden büyüme kaydetti. Yeni siparişlerdeki yükselişin yanı sıra COVID-19 aşılara ilişkin olumlu haberler üretimdeki artışa katkı sağladı. Son üç ayda ilk kez artan yeni siparişlerde de iyileşme güçlü gerçekleşti.

Büyüme, Ağustos 2020'den beri en yüksek hızda kaydedildi. Benzer şekilde, iki aylık ivme kaybının ardından yeni ihracat siparişleri de yeniden artış gösterdi. Yeni siparişlerin pozitif seyre dönmesi ve bunun üretim gereksinimlerinde yol açtığı artış, firmaların ocakta ek personel alımını sürdürmelerine yol açtı. İstihdam artış hızı güçlü düzeyde ve Aralık 2017'den beri en yüksek oranda kaydedildi.

Hammadde eksikliğinden kaynaklanan teslimat gecikmeleri, ürün ithalatındaki zorluklar ve COVID-19 kısıtlamalarına bağlı olarak tedarik zincirlerinde yine ciddi aksamalar tespit edildi. Hammadde arzıyla ilgili sorunlar, girdi maliyetlerinde keskin artışın sürmesine yol açtı. Öte yandan, döviz kurlarındaki görece istikrara bağlı olarak enflasyon oranı son altı ayın en düşük düzeyine geriledi. Benzer bir tablonun gözlemlendiği ürün fiyatlarında da artış yüksek seyretmekle birlikte önceki aya göre daha düşük oranda gerçekleşti.

"Üretim ve yeni siparişler yeniden büyüme bölgesinde"

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan IHS Markit Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Son PMI verileri, Türk imalat sektörünün yeni yıla pozitif bir başlangıç yaptığını gösterdi. COVID-19 vaka sayılarındaki azalışa bağlı olarak üretim ve yeni siparişler büyüme bölgesine geri döndü. Firmaların üretim gereksinimlerini karşılamak amacıyla personel alımlarını hızlandırmasıyla birlikte istihdamda yaşanan güçlü artış, anketin en önemli gelişmesi olarak kaydedildi. Aşı tarafındaki olumlu gelişmeler de ocak ayında daha canlı bir görünümün oluşmasına katkı sağladı. Dünya çapında tüm ekonomilerde olduğu gibi Türkiye'de de sektörün yakın geleceği salgın ve aşı uygulamalarıyla ilgili gelişmelere bağlı olacak."

Takip edilen sektörlerin tümünde çalışan sayıları arttı

İstanbul Sanayi Odası Türkiye Sektörel PMI ocak verilerine göre anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tümünde çalışan sayıları arttı. COVID-19 vaka sayılarındaki artışın talebi ve üretimi olumsuz etkilediği iki ayın ardından, birçok sektörde üretim ve yeni siparişlerdeki iyileşme eğilimlerine bağlı kapasite genişletme çabaları dikkat çekti. Bu arada hem girdi maliyetleri hem de nihai ürün fiyatları enflasyonu yüksek düzeyde kalmasına rağmen yavaşlama belirtileri gösterdi.

Ocak ayında altı sektör üretimini artırdı ve bunlardan üçü aralıktaki yavaşlamanın ardından büyüme bölgesine geçti. En yüksek oranlı üretim artışı, ana metal imalatçılarındaki kaydedildi. Üretimde en belirgin yavaşlama ise elektrikli ve elektronik ürün imalatı yapan firmalarda gözlemlendi. Giyim ve deri ürünleri sektöründe üretim azalmaya devam etse de, söz konusu azalış aralık ayına göre çok daha düşük oranda kaydedildi. Benzer eğilimlerin kaydedildiği yeni siparişlerde ise en güçlü artış kara ve deniz taşıtları sektöründe gerçekleşti.

Ayrıca ihracat tarafında da iyileşme sinyalleri söz konusuydu. Yeni siparişlerde artışın yeniden başlaması, çoğu sektörde birikmiş işlerin artması ve COVID-19 aşısına ilişkin gelişmeler, firmaları ocak ayında ek personel almaya teşvik etti. Takip edilen 10 sektörün tamamı istihdamını artırırken en güçlü artış kimyasal, plastik ve kauçuk sektöründe kaydedildi. Yılın başında, hammadde eksiklikleri enflasyonist baskılara yol açarken girdi maliyetleri enflasyon oranları yüksek düzeylerini korudu. Bununla birlikte, 10 sektörün yedisinde girdi fiyatları aralık ayına göre daha düşük oranda arttı.

Benzer şekilde, nihai ürün fiyatlarındaki artış da hız kesti. On sektörün tamamında teslimat süreleri arttı. Ocak ayında sektörlerin çoğunluğu satın alma faaliyetlerini artırdı.

SPM'den işsizlik tahmini: Kasımda yüzde 12,7 olabilir

Sosyal Politikalar Araştırma Merkezi, 2020'nin Kasım döneminde işsizlik oranının bir önceki döneme göre sabit kalarak yüzde 12,7 düzeyinde gerçekleşeceği tahmininde bulundu.

Sosyal Politikalar Araştırma Merkezi (SPM), 2020'nin Kasım dönemindeki işsizlik oranının bir önceki döneme göre sabit kalarak yüzde 12,7 düzeyinde gerçekleşeceğini tahmin etti.

Kasım-2020 döneminde tarım dışı işsizlik oranının 0,2 puan azalarak yüzde 14,6 düzeyine ineceğini tahmininde bulunan SPM, mevsimsellikten arındırılmış tarım dışı işsizlik oranının değişmeyerek yüzde 14,9, istihdam oranının ise 0,5 puanlık azalmayla yüzde 43,1 olarak açıklanacağını tahmin etti. TÜİK, 2020 Kasım dönemine ait iş gücü istatistiklerini 10 Şubat Çarşamba günü ilan edecek.

Yapılan açıklamada, SPM'nin, pandemi koşullarından etkilenen istihdam verilerini daha anlaşılır ve daha yorumlanabilir şekilde kamuoyuna aktarabilmek için bir süredir, 'Eğreti Olmayan İstihdam Oranı'nı (EOİO) hesaplayarak açıkladığı, bu aydan itibaren EOİO'yu kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı hesaplayıp kamuoyuyla paylaşmaya başlayacağı bildirildi.

"Pandemi sebebiyle iş gücü piyasalarında alternatif göstergelere ihtiyaç daha da güçlü biçimde devam ediyor"

SPM Araştırmacısı Dr. Pınar Kaynak, Kasım 2020 döneminde pandemiye bağlı olarak yeniden kapanmaların başladığını hatırlatarak, “Kasım dönemi işsizlik oranının, ekim-kasım-aralık aylarının hareketli ortalaması olduğu düşünülürken bu durumun iş gücü piyasalarını etkilemesi kaçınılmazdır. Ancak kısa çalışma ödeneği ve işten çıkarmaların yasaklanması gibi önlemlere bağlı olarak, fiilen ‘iş olmayan’ bireylerin resmi tanımlara göre ‘işsiz’ kapsamına girmemesinden ötürü, işgücü piyasalarındaki ‘gerçek’ tablonun geleneksel oranlara ne kadar yansıtılacağını kestirmek güçtür.” dedi.

Dr. Kaynak, bu sebeple geleneksel göstergelere ek olarak, iş gücü piyasalarındaki gelişmelerin daha sağlıklı okunmasına yardımcı olacak alternatif göstergelere ihtiyacın daha da güçlü biçimde devam ettiğini vurgulayarak, “Bu bağlamda, SPM bültenlerinde düzenli olarak yayınladığımız geniş tanımlı işsizlik ve eğreti olmayan istihdam oranları göstergelerinin ayrıca önem kazandığının altını bir kez daha çiziyoruz.” İfadelerini kullandı.

“Çalışma çağındaki her 10 kadından sadece biri 'iyi' işlerde çalışabiliyor”

Pandemi dönemindeki istihdam gelişmelerini anlamlı bir çerçeveye oturtabilmek için hesaplamaya başladıkları iki farklı gösterge hakkında da bilgi veren Dr. Kaynak, Ekim 2020 dönemine ilişkin ‘eğreti olmayan istihdam oranı’nı yüzde 27,3 bulduklarını ve bu oranın geçtiğimiz yılın aynı döneminden 1,1 puan düşük olmakla beraber, Eylül 2020 döneminden 0,2 puan daha yüksek hesaplandığını bildirdi.

Dr. Kaynak, “Diğer yandan eğreti olmayan istihdam oranının TÜİK tarafından açıklanan geleneksel istihdam oranından 16,3 puan daha düşük olması dikkate değer bir husustur.” değerlendirmesinde bulundu.

SPM’nin, EOİÖ’yu bu aydan itibaren, kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı hesaplayıp kamuoyuyla paylaşmaya başlayacağı belirtilerek şunlar kaydedildi: “Buna göre, erkek çalışanlar için EOİÖ Ekim 2020 dönemi itibarıyla yüzde 39,5 olarak hesaplandı ki bu oran Eylül döneminden 0,3 puan yüksek olmakla beraber geçtiğimiz yılın aynı döneminden 1,6 puan düşük. Diğer yandan bu rakam, erkeklerin dikkate alındığı geleneksel istihdam oranının 21,6 puan altında bulunuyor. Kadın çalışanlarda ise durum erkeklere göre çok daha vahim durumda. Kadınlarda EOİÖ, Ekim dönemi itibarıyla, bir önceki döneme göre 0,1 puan artarak yüzde 15,3 düzeyinde gerçekleşti. Bu da neredeyse, çalışma çağındaki her 10 kadından sadece birinin “iyi” işlerde çalıştığı anlamına geliyor. Diğer yandan bu EOİÖ, kadınların dikkate alındığı geleneksel istihdam oranının 11,1 puan altında bulunuyor.”

İstihdam gelişmelerini anlamlandırabilmek için hesapladıkları diğer gösterge olan ‘Geniş Tanımlı İşsizlik Oranı’nın ise Ekim 2020 döneminde yüzde 23,3 olarak gerçekleştiğini bildiren Dr. Kaynak, bu oranın eylül döneminden 0,6 puan, geçen yılın aynı döneminden ise 4,5 puan yüksek olduğuna vurgu yaptı.

“Genel işsizlik oranı yatay seyretti, mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı arttı”

SPM Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan gözetiminde, araştırmacı Dr. Pınar Kaynak tarafından yapılan tahminler TÜİK’çe açıklanacak olan genel işsizlik oranı, tarım dışı işsizlik oranı, mevsimsel etkilerden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı, istihdam oranı ve sanayi istihdamı rakamlarını kapsıyor. Tahminler, bu göstergelerin kendi geçmiş değerleri ile GSYH ve Sanayi Üretim Endeksi’nin (SÜE) geçmiş değerlerini kullanarak gerçekleştirildi. SPM, Şubat-2021 “Sanayide Gelişmeler ve İstihdam Eğilimleri” çalışmasının sonuçlarını açıklarken, Kasım-2020 dönemine ait 10 Şubat’ta ilan edilecek işsizlik oranı tahminini de kamuoyuyla paylaştı.

10 Şubat'ta açıklanacak iş gücü verileriyle ilgili SPM'nin tahminleri

SPM çalışmasında Kasım 2020 döneminde sanayi istihdamının ufak bir artışla 5 milyon 603 bin kişi düzeyine çıkmasını bekledikleri bildirilerek, “Ancak önceki bültenlerimizde altını çizdiğimiz gibi 2014 yılından bu yana çok başarılı tahminler yapmamıza izin veren modelimiz

COVID-19 pandemisi gibi bir şokun işgücü piyasaları üzerindeki etkilerini öngörmeye elverişli değil. Dolayısıyla, COVID-19 şokuna bağlı olarak yayınladığımız tahminlerden sapmalar olması şaşırtıcı olmayacaktır” değerlendirmesinde bulunuldu.

Geçtiğimiz ay yayınlanan bültenlerinde işsizlik oranlarında azalma beklentisi içinde olduklarını anımsatan SPM, 11 Ocak 2021 tarihinde ilan edilen Ekim 2020 dönemi tarım dışı işsizlik oranının kendi tahminine paralel olarak düştüğü ve yüzde 14,8 olarak açıklandığını bildirdi. İşsizlik oranının da yatay seyrederek yüzde 12,7 düzeyinde kaldığını kaydeden SPM çalışmasında, genel işsizlik oranlarının tersine MEA tarım dışı işsizlik oranının artarak yüzde 14,9 olarak seyrettiği belirtildi.

SPM: Ekim-2020 döneminde 1 milyon 288 bin kişi iş gücünden çıktı

TÜİK’in Ekim 2020 genel işsizlik oranını yüzde 12,7 olarak açıkladığını bildiren SPM, bu oranın eylül dönemi işsizlik oranı ile aynı olmakla birlikte, bir önceki yılın aynı döneminden ise 0,7 puan düşük olduğunu kaydederek, “İşsiz sayısı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yaklaşık yüzde 8,9 oranında daralmıştır. Tarım dışı işsizlik oranı ise Eylül dönemine göre 0,1 puan azalmış ve yüzde 14,8 düzeyine inmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminden 0,9 puan düşüktür.” değerlendirmesinde bulundu. Genel işsizlik oranlarının aksine, mevsim etkilerinden arındırılmış (MEA) işsizlik oranlarının ise arttığı belirtilen SPM çalışmasında, “Hem genel MEA işsizlik oranı, hem de tarım dışı işsizlik oranı 0,1 puan artarak sırasıyla yüzde 12,9 ve yüzde 14,9 düzeylerine çıkmıştır.” denildi.

Anayasayı tartışma vakti geldi

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan "Türkiye'de sorunların kaynağının 1960'dan beri darbeciler tarafından yapılan anayasalar olduğu ortadadır. Belki de ülkemizde yeni bir anayasa tartışması başlamalıdır. Cumhurbaşkanlığı İttifakındaki ortağımızla bir anlayış birliğine varmamız halinde önümüzdeki dönemde yeni Anayasa için harekete geçebiliriz" dedi. Öte yandan, "15 Şubat'ta köy okullarının açılmasını kararlaştırdık. Olağan bir artış söz konusu olursa eğitime yeniden ara verilecektir." diyen Erdoğan, "8. ve 12. sınıflar ile ilkokul ve özel okullarda eğitim-öğretimin 1 Mart'tan itibaren başlaması için hazırlıklara başlanacak. 1 Mart'tan itibaren il bazında eğitimin kademeli başlaması için çalışmalar yürütülecek." ifadelerini kullandı.

Erdoğan dün Beştepe'de yapılan Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı sonrası özetle şu açıklamalarda bulundu:

EKONOMİ VE HUKUK REFORMU

Reform dediğimiz değişim gündemi dinamik bir süreci ifade ediyor. Hukuki ve ekonomik reform paketlerinin hazırlıklarını bir süre önce başlatmıştık. Dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmelerin analizi dışında birçok kurumla görüşmeler yapıldı. Her kesimin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak tasarımlar ortaya çıktı. Bu tasarımları

kendi içimizdeki kurumlarla ve ittifakımızla nihai aşamaya getireceğiz. Çok yakında reform paketlerimizin hedeflerini içeren kapsamlı bir çalışmayı paylaşacağız.

YENİ BİR ANAYASAYA İHTİYAÇ VAR

Türkiye’de sorunların kaynağı 1960’tan beri darbeciler tarafından yapılan anayasalar olduğu ortadadır. Bunun için daha önce yeni bir anayasa girişiminde bulunmuştuk. Anayasa çalışması milletin gözü önünde ve tüm temsilcilerinin katılımı ile olmalıdır ve milletin takdirine sunulması gereklidir. Ülkemizin bu fırsatı kaçırmasından üzgünüz. Belki de ülkemizde yeni bir anayasa tartışması başlamalıdır. Cumhur ittifakındaki ortağımızla yeni Anayasa konusunda görüş birliğine vardık.

SALGIN EKONOMİYİ KÜÇÜLTÜ

Salgın nedeniyle ekonomik küçülme kaçınılmaz oldu. Bu da işsizliğin artması demek. Salgın süresince Türkiye’nin direnci kırılmadığı gibi tam tersine önüne yeni fırsatlar çıktı. Türkiye, yardımseverliğini tüm dünyaya yeniden gösterdi. Aşı ve ilaç geliştirmeye kendini adan bilim insanlarımızın tutkusu, öğretmenlerimizin çabaları tamamladı.

TÜRK LİRASI DEĞER KAZANIYOR

Son 3 aydır finansal piyasalar cephesinde pozitif bir görünüme sahibiz. Türk lirası dolara karşı yüzde 18, Euro’ya karşı yüzde 16 düzeyinde değer kazanarak gelişmekte olan ülkeler arasında en iyi performansı sağladı. TL değer kaybında değil, değer kazanıyor. TL’deki güçlenme ve altın fiyatlarındaki gerilemeyle beraber merkezi yönetim toplam borç stokumuz 173 milyar lira azaldı. Vatandaşlarımız da tasarruflarında yavaş yavaş TL’ye dönmeye başladı.

İSTİHDAM SEFERBERLİĞİ ÇAĞRISI

Dertlendiğimiz bir önemli konu istihdamını arttırılmasıdır. Salgındı, mutasyondur derken ülkemizde de alınan tedbirler maalesef işgücü piyasamızı menfi etkiliyor. Bu konuda da özel sektöre çağrı yapıyoruz. Gelin bu işi daha önce yaptığımız gibi bir seferberliği dönüştürelim. Kadın ve genç istihdamı başta olmak üzere atacağımız vizyoner adımlarla dünyaya örnek olalım. Bu ülke bizim, hepimizin. Ayağa kalkarsak hep birlikte kalkacağız.

GIDADA FAHİŞ FİYAT ARTIŞI

Gıda ürünlerinde, tarla ile market arasındaki fiyat farklarının izah edilemeyecek rakamlara çıkması, bizi de rahatsız ediyor. Kimi tüccarların açgözlülüğünün yanı sıra kuraklığın ve yapısal sorunların da etkisini görüyoruz. Üç beş açgözlü tüccarın, milletimize ekmeğini zehir etmesine göz yummayacağız. Yılın 2. yarısında gıda fiyatlarındaki oynaklığın düzeleceğine inanıyoruz.

MUTASYON İŞİMİZİ ZORLAŞTIRIYOR

Kabine toplantısında, salgın tedbirlerini gözlemledik. Sahadaki aşı uygulaması belirlenen önceliklerle sürüyor. Koronanın mutasyona uğraması bizim de işimizi zorlaştırıyor. Marttan bu yana ekonomik ve sosyal hayat üzerindeki etkilerini de iyi

biliyoruz. Bilim insanlarımızın görüşleri yanında milletimizi her kesiminden gelen seslere de kulak veriyoruz.”

OKULLAR 1 MART'TA KADEMELİ AÇILIYOR

15 Şubat'ta köy okullarının açılmasını kararlaştırdık. Olağan bir artış söz konusu olursa eğitime yeniden ara verilecektir. Özellikle söyleyeyim. 8. ve 12. sınıflar ile ilkokul ve özel okullarda eğitim-öğretimin 1 Mart'tan itibaren başlaması için hazırlıklara başlanacak. 1 Mart'tan itibaren il bazında eğitimin kademeli başlaması için çalışmalar yürütülecek. Vaka sayısının düşüşüne göre esnaflara yönelik kısıtlamalar için gerekli takvimin başlatılmasını hazırlıyoruz.

Ankara Kent Konseyi yiyecek-içecek sekt6r6 için toplandı

Ankara Kent Konseyi (AKK), pandemi s6recinde zor g6nler geçiren yiyecek ve içecek sekt6r6n6n sorunlarını duyurmak ve yaşadıkları sıkıntılara dikkat çekmek için “Pandemide Yiyecek-İçecek Sekt6r6 ve Etkilenenler” konulu toplantı d6zenledi. Başkentli sekt6r temsilcilerinin talep ve sorunları ile 6z6m 6nerilerinin masaya yatırıldığı toplantıyı sosyal medya hesapları 6zerinden duyuran B6y6kşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş da, “Evine ekmek g6t6remeyen her vatandaşımız için uykularımız kaçıyor. 6z6m ise dayanışmada. El ele vererek iyileşeceğiz” dedi.

Ankara Kent Konseyi (AKK), devam eden pandemi s6reci nedeniyle iş yerlerini kapatmak zorunda kalan ve zor g6nler geçiren yiyecek ve içecek sekt6r6n6n temsilcilerini bir araya getirerek, yaşadıkları sorunları masaya yatırdı. “Pandemide Yiyecek-İçecek Sekt6r6 ve Etkilenenler” konulu toplantıya ev sahipliği yapan Ankara Kent Konseyi; ATO, ASO, M6zik-Sen ile ankaya, Altındağ ve Ankara B6y6kşehir Belediyesi yetkilileri ile g6r6şerek, sekt6r6n içinde bulunduğu krizin ortadan kaldırılmasına y6nelik 6z6m 6nerilerini g6r6řt6.

Toplantıyı sosyal medya hesapları 6zerinden duyuran B6y6kşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, “Evine ekmek g6t6remeyen her vatandaşımız için uykularımız

kaçıyor. Çözüm ise dayanışmada. Ankara Kent Konseyimizin ev sahipliğinde müzisyenden garsona, valeden işletme sahibine kadar tüm kardeşlerimizin sorun ve taleplerini dinledik. Çözüm ise dayanışmada. El ele vererek iyileşeceğiz” dedi.

“BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEK OLDU”

Daha önce sektör temsilcileriyle bir araya gelen Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın son olarak hafta sonları yiyecek ve içecek sektörüne destek olmak amacıyla vatandaşlara yaptığı sipariş çağrısının ardından Gençlik Parkı Kabul Salonu'nda gerçekleşen toplantıya; Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mustafa Kemal Çokakoğlu, Ankara Kent Konseyi Yürütme Kurulu Başkanı Halil İbrahim Yılmaz, ATO Başkan Vekili Temel Aktay, ASO Başkan Vekili Mete Çağlayan, Çankaya Belediyesi Başkan Yardımcısı Sinan Çınar, Altındağ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Ali Rıza Yazar, Müzik-Sen Genel Başkanı İpek Koçyiğit, Ankara Lokantacılar Kebapçılar ve Köfteciler Esnaf Odası Başkanı Mehmet Aztekin, Ankara Kent Konseyi üyeleri ve çok sayıda işletmeci katıldı.

Pandemiden etkilenen sektörlere yönelik desteğin devam edeceğini belirten Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mustafa Kemal Çokakoğlu, şu değerlendirmelerde bulundu: “Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Mansur Yavaş'ın evine ekmek götürmek derdinde olan her vatandaş için ne kadar kaygılandığına her gün şahidim. Aynı zamanda Sayın Mansur Yavaş'ın Büyükşehir Belediyesinin pandemiden dolayı zarar gören kesimlere yönelik yapılabilecek her konuyu da başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere ilgili mercilere taşıdığına da Ankara Kent Konseyi Başkanı ile birlikte şahidiz. Pandemi süreci boyunca Türkiye'de yerel yönetimler Ankara Büyükşehir Belediyesinin uygulamalarını örnek aldı. Klasik bir yerel yönetim anlayışıyla davranmadık.”

İşletme sahiplerinin talep ve sorunlarını dinleyerek tek tek not alan Çokakoğlu, konuşmasını şöyle sürdürdü: “İşletmecilerimiz tarafından en fazla dile getirilen çifte cezalandırma konusunu Sayın Başkanımıza rapor olarak sunacağım. Çifte cezalandırmanın önüne geçmemiz lazım. Belediyelerin uyguladığı maddi desteklerle ilgili olarak da, kanunla belediyelerin meclis kararlarıyla bazı gelirlerinden

vazgeçebileceği yetkisi verildi. Aşağı yukarı Türkiye'deki tüm belediyeler de bu yetkiyi vatandaşlarımızın, esnafımızın ve işletmecilerimizin lehine kullandı. Ancak bunu kanunun bize yetki verdiği ölçüde kullanabildik. Aksi durumda Sayıştay, belediyelere kanunla toplanması gereken bir gelirden nasıl vazgeçildiğini sorar.”

“YENİ ÇÖZÜMLER HAYATA GEÇİRİLMELİ”

Pandemi kısıtlamalarının uzaması halinde yeme içme sektöründeki işletmelerin yüzde 30'unun bir daha açılmama tehlikesiyle karşı karşıya kalacağını ifade eden AKK Yürütme Kurulu Başkanı Halil İbrahim Yılmaz da şöyle konuştu: “Hizmet sektöründe yer alan her bir işletme aslında kent konseyidir. İtirazlarını da dinleriz, hizmet de ederiz ve eleştirisini de kabul ederiz. Ankara Kent Konseyi olarak 550 bileşen ve 2 bine yakın gönüllüyle beraber her fikri değerli buluyoruz. Bugün duyduğumuz hiçbir söz bizi incitmedi. Ankara Kent Konseyi, pandeminin bedelini ödeyen sektör temsilcilerini bir araya getirerek kamu kurumu niteliğindeki sivil toplum örgütlerinin bu konudaki çalışmalarını duyurmak ve bu durumu görünür hale getirmek için bu toplantıyı yaptı.”

Salgın sürecinin uzaması nedeniyle yeni çözümlerin hayata geçirilmesi gerektiğine dikkat çeken Yılmaz, “Yeme-içme sektörüne getirilen sınırlama tedarikçi işletmelerde de iş kaybına neden oldu. Tarladaki üreticiden organizasyon firmasına ve kuryesine kadar çok geniş bir alan etkilendi. Sektörün faaliyetlerine yeniden başlaması halinde vaka sayılarında artışa neden olmayacak önlemler hayata geçirilmeli. Ekonomide her bir sektör birbirine bağlı. Her biri için çok hassas tavır içerisinde hareket ederek elimizden geleni yapmak bizim asli görevimiz. İş birliği içinde yol alabiliriz” ifadelerini kullandı.

Yeme ve içme sektörünün salgın sürecinde en çok etkilenen ilk 5 sektör arasında yer aldığını vurgulayan ATO Başkan Yardımcısı Temel Aktay da, Ankara Ticaret Odası'nın pandemi sürecinde üyeleri için yaptığı çalışmalar hakkında bilgi vererek, “Gel-al veya paket servis gibi sistemler bütün işletmelerin alt yapısına uymadığı için işletmeleri kesin bir çözüme ulaştırmadı” dedi.

İŞLETMELER AÇILMAK İSTİYOR

Salgın sürecine bağlı alınan tedbirlerden en çok etkilenen sektörlerin başında yeme içme sektörünün geldiğine dikkat çeken işletme sahipleri toplantıda yaptıkları konuşmada; lokanta, restoran ve kafelerin kısa sürede açılmaması halinde ciddi sorunların yaşanacağını söylediler.

İşletmeciler, gerekli tedbirleri alarak işletmelerinin açılmasını isterken, merkezi hükümet tarafından yapılan desteklerin yeterli olmadığı görüşünde birleştiler. İş yerlerinin kapalı olmasından dolayı en büyük sıkıntıyı çalışanların yaşadığını anlatan ATO Lokanta Kafe Restoran Komitesi Meclis Üyesi Ayşe Nilay Çelik de şu değerlendirmelerde bulundu: “Geçtiğimiz sene mart ayında pandemiden dolayı işletmelerimiz kapatıldı. Dünya olarak hiç beklemediğimiz bir süreç içerisine girdik. Bu dönemde Ankara Büyükşehir Belediyesi başta çalışanlarımız olmak üzere bize çok büyük desteklerde bulundu. Çalışanlarımıza Ramazan ayında gıda yardım kolileri gönderildi. Çalışanlarımızın banka hesap numaraları istendi, başlatılan yardım kampanyasıyla maddi yardımlarda bulunuldu. Bu hizmetler bizleri ve çalışanlarımızı çok mutlu etti. Haziran ayında açıldığımızda da Büyükşehir Belediyesinin destekleri sürdü. İşletmelerimizin dezenfeksiyon işlemlerini gerçekleştirdi. Kasım ayında vaka sayılarındaki artıştan kaynaklı olarak tekrar kapandık. İlk kapanmanın verdiği zararı gideremediğimizden ikinci kapatılma kararı bizleri daha büyük bir çıkmaza soktu. Bu toplantı sesimizi duyurmak ve taleplerimizi dile getirmek için bir vesile oldu. Emeği geçen herkese teşekkür ederiz.”

Gıda fiyatlarını düşürmek için neler yapıldı neler?

Ali Ekber YILDIRIM

02 Şubat 2021 Salı

Ülkenin değişmez gündemlerinden birisi yüksek gıda fiyatları. Bazı dönemler daha çok ön plana çıkıyor. Koronavirüs nedeniyle başlayan kısıtlamaların tarım ve gıda üretimini olumsuz etkileyeceği, dünyada gıda fiyatlarının artacağı biliniyordu. Geçen yıldan bu yana bunları defalarca yazdık. Uyardık. Tarımsal üretimin önemine vurgu yaparak ürün bazında yaşanacak muhtemel gelişmeleri tek tek dile getirdik.

Ayçiçeği, buğday, bakliyat ürünleri, bitkisel yağ, hayvancılık, yem başta olmak üzere birçok üründe üretim yapmayan ülkelerin zorlanacağını bilmeyen kalmadı. Koronavirüsle birlikte iklime bağlı olarak değişen hava şartlarının da etkisi ile söylediklerimizin, yazdıklarımızın hepsi gerçekleşti.

Hükümet, tarım politikaları konusunda Tarım ve Orman Bakanlığı, dış ticaret politikalarından sorumlu Ticaret Bakanlığı, ekonomiden, finansmandan sorumlu Hazine ve Maliye Bakanlığı bu gelişmeler karısında gerekli önlemleri almadı. Pembe tablolarla “uçuyoruz, şahlanıyoruz, rekor kırıyoruz” sözleriyle sürekli algı yaratarak gerçekleri gizlemeye çalıştı. Fakat gizlenen o gerçek gıda fiyatları ile patladı.

Tarım ve Orman Bakanlığı “pandemi sürecinde 106 tedbirle sorun yaşamadık” diye hala açıklamalar yapıyor. Bırakın 106 tedbiri, doğru dürüst 3-5 tedbir alınsa bugün çiftçi, gıda sektörü bu kadar büyük sorunlarla karşı karşıya kalmazdı.

POLİTİKASIZLIK TARIMI VE GIDAYI ÇIKMAZA SÜRÜKLEDİ

Tarım politikaları ile ilgili yapılan yanlışları bir yazıya değil kitaba sığdırmak çok zor. “Üretme Tüket/ İthalat-Siyaset-Rant Kısacasında Tarım” kitabımda bunu bütün ayrıntıları ile yazdım. Gıda fiyatlarını düşürmeye yönelik atılan adımları, bu adımların tarım ve gıda sektörünü nasıl etkilediğini satırbaşları ile aktarmaya çalışalım.

► Et fiyatını düşürmek için 11 yıldır ithalat yapılıyor

Çok eskiye gitmeye gerek yok. Hatırlarsanız 2007-2008 yılları çok büyük kuraklık oldu. Sadece Türkiye’de değil, pek çok ülkede üretim azaldı, Gıda fiyatları fırladı. İthalat çok pahalı hale geldi. Birçok ülke tarım desteklerini artırarak, çiftçiye, gıda sektörüne destekler sağlayarak bu gıda krizini atlatmaya çalıştı. Türkiye’de 2008 yılında tarımsal destekleme modeli değişti. Destekler azaltıldı. Çiftçi kaderiyle baş başa bırakıldı. Hayvancılıkta yem fiyatları yüzde 100 artarken çiğ süt fiyatı yüzde 50 oranında düştü. Çaresiz kalan çiftçi süt ineklerini kesti. Bir yıl sonra 2009’da et krizi patladı. Kırmızı et fiyatları yükseldi. Çare olarak 2010’da canlı hayvan ve et ithalatı yapılarak et fiyatları düşürülmeye çalışıldı. Aradan 11 yıl geçti, milyarlarca dolar ödendi, canlı hayvan ve et ithalatı fiyatları düşürmeye yetmedi. Devlet eliyle et ithal edilerek 3 market zincirine ucuza verildi. Yerli besici yok edildi. Çiftçi sayısında ciddi düşüş oldu. Erzurum, Kars’ta hayvancılık yapanların bile bir bölümü hayvancılığı bıraktı, bazıları ihracatçıyken ithalatçı oldu. Bir bölümü de inadına üretime devam ediyor.

► Hal Yasası çıkarıldı

Yaş meyve sebze fiyatlarını düşürebilmek için 2010 yılında kapsamlı bir Hal Yasası çıkarıldı, Yasa, 2012’de yürürlüğe girdi. Dönemin Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, yasayı anlatırken “yaş meyve ve sebze en az yüzde 25 ucuzlayacak” diye söze başlıyordu. Ucuzluk olmadı, bir kaç yıldır bu yasanın işe yaramadığı anlaşıldı, Yeni bir Hal Yasası çıkarılmaya çalışılıyor.

► Gıda Komitesi kuruldu

2014 yılına gelindiğinde yine en önemli sorun gıda fiyatlarıydı. Çözüm bulmak için kısa adıyla Gıda Komitesi olarak bilinen Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi kuruldu. Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu’nun imzası ile 9 Aralık 2014 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan genelge ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı başkanlığında, Ekonomi, Gümrük ve Ticaret, Kalkınma, Maliye Bakanlığı Müsteşarları, Hazine Müsteşarı, Merkez Bankası Başkanı, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı’ndan oluşan komite çalışmalarını Ekonomi Koordinasyon Kurulu’na sunacaktı. Gıda Komitesi müsteşarlar düzeyinde gıda fiyatlarına çözüm bulamadı. Binali Yıldırım Başbakanlığı döneminde 20 Eylül 2016’da yapılan Ekonomi Koordinasyon Kurulu’nda Gıda Komitesi’nin yapısı değiştirilmeye karar verildi. Başbakan Binali Yıldırım tarafından yayınlanan genelge ile bu kez Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısının başkanlığında; Ekonomi, Tarım, Gümrük ve Ticaret, Kalkınma ve Maliye Bakanları’nın katılımıyla komite yeniden oluşturuldu. Sekreteryası da Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’ndan alınarak Merkez Bankası’na verildi. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçince bakanlıkların adı değişti, bazıları tamamen kaldırıldı. Bazıları birleştirildi. Gıda Komitesi’nde bakan sayısı 3’e düştü. Hazine ve Maliye Bakanı Başkanlığında, Tarım ve Orman Bakanı, Ticaret Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı ile diğer ilgili bürokratların katıldığı bir komite oldu.

► Erken uyarı sistemi

Bu süreçte Gıda Komitesi toplantılarında iki konu öne çıktı, Erken Uyarı Sistemi ve ithalat kararları. Erken uyarı sistemi ile ilgili sunumlar yapıldı, ürün bazında çalışma grupları oluşturuldu. Dönemin Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, 21 Şubat 2017 tarihli toplantıdan sonra erken uyarı sisteminden alınan sinyallerin değerlendirildiğini, ürün bazında bazı önlemlerin devreye gireceğini söyledi. Geçen hafta toplanan Gıda Komitesi toplantısı sonrasında erken uyarı sistemi ile ilgili sunum yapıldığı ve bu sistemin kurulacağı açıklandı. Hani 2017’de erken uyarı sisteminden sinyaller alınmaya başlanmıştı?

Bakan değiştikçe yeni bir erken uyarı sistemi mi kuruluyor? Yoksa, bazı bürokratların elinde erken uyarı sistemi sunumu var, her gelen bakana, bakanlara bunu sunuyor ve çalışmalar yeniden mi başlıyor?

► İthalatta altın dönem yaşandı

Gıda Komitesi tarımsal üretimle fazla ilgilenmedi. Aldığı kararlar genellikle ithalatı destekleyen, artıran kararlar oldu. Hükümetin 27 Haziran 2017 tarihinde yani tam hasat yapılırken buğday, arpa, mısır ithalatında gümrük vergilerini düşürmesi çiftçiye en büyük darbeyi indirdi. Bu konuda Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi ile Tarım Bakanı Faruk Çelik arasında sert tartışmalar yaşandı.

Bu dönemde ithalatta altın çağ yaşandı. Hangi ürünün fiyatı artarsa hemen vergiler sıfırlandı veya düşürüldü ithalat kapıları sonuna kadar açıldı. Yapılan her ithalat çiftçiye tarımdan, üretimden biraz daha uzaklaştırdı. Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar, yem, saman, soğan, patates ve daha birçok üründe vergiler düşürülerek veya sıfırlanarak ithalat yapıldı. Toprak Mahsulleri Ofisi, hububat ve bakliyat, Et ve Süt Kurumu et ve canlı hayvanda, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü damızlık hayvan ithalatı ile görevlendirilerek ithalat ofisi gibi çalıştırıldı.

Sadece insanların değil, hayvanların gıdasını oluşturan yemde fiyatları düşürmek için ilk kez 2012’de sonra 2015’te sonra 2017’de ve daha sonra da az da olsa saman ithalatı yapıldı.

► Tanzim Satışlar kuruldu

2019 seçimleri öncesinde Ankara, İstanbul ağırlıklı olmak üzere çadırlarda tanzim satış mağazaları kuruldu. Halk ucuz meyve sebze alabilmek için uzun kuyruklar oluşturdu. Yerel seçim geçince kapatıldı.

► Depo baskınları

Soğan ve patates fiyatları 2018 sonu 2019 başında çok yükselince depolara baskınlar yapılarak soğan ve patatesçiler “terörist” ilan edildi.

► Rekabet Kurumu devrede

Gıda fiyatlarını düşürmek için Rekabet Kurumu çalıştırıldı. Ülke genelinde faaliyet gösteren 23 market zincirine, piliç eti üreten 19 firmaya ve Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçıları Birliği Derneği'ne, gübre üreticisi 6 firmaya, son olarak da 34 un fabrikası ve un sanayici derneklerine soruşturmalar açıldı, milyonlarca lira ceza kesildi.

► İhracat engellendi

Belli dönemlerde ihracat engellenerek fiyatlar düşürülmeye çalışıldı. Soğan, patates ve limonda ihracat belli dönemler ön izne bağlanarak fiili olarak yasaklandı. 2019'da domateste 2021 başında portakalda analiz bahanesiyle ihracat yavaşlatıldı, engellendi.

► Enflasyonla Mücadele Programı

Enflasyonu ve gıdافیatlarını düşürmek için Sera AŞ. kuruldu. Hal Yasası üzerinde çalışıldı.

► Süt fiyatı sabit tutuldu

Gıda Komitesi, enflasyon artmasın, peynir, tereyağı, yoğurt, ayran fiyatı artmasın diye çiğ süt fiyatlarını 13 ay sabit tuttu, artırmadı. Süt ürünleri fiyatı düşmedi. Çiftçi ineklerini kesmek zorunda kaldı.

► Ette tavan fiyat uygulandı

Faruk Çelik'in tarım bakanlığı döneminde kırmızı ette tavan fiyat uygulandı. Fiyatlar yine düşürülemedi.

► Sözleşmeli üretim

Fiyatları düşürmek için Tarım Kredi Kooperatifleri Sera AŞ ve Türk Şeker üreticilerle sözleşmeli üretim yaptırdı. Fiyatlar üreticide baskı altında tutuldu ama tüketicide artış engellenemedi.

► DİTAP kuruldu

Normal pazarlarda,marketlerde fiyatlar kontrol edilemeyince dijital pazar kuruldu. Tarım Bakanlığı Dijital Tarım Pazarı kurdu. Orada da fiyatlar kontrol edilemedi.

Özetle, birçok şey yapıldı. Yapılanların hiç birisi gıda fiyatlarını kontrol etmeye yetmedi. Çünkü işin temeline inilmedi. Tarımda üretim planlaması yapılmadı. Tarım alanları daraltıldı. Meralar talan edildi. Çiftçinin üretim yapmasını engelleyen yüksek

girdi fiyatlarına çözüm bulunamadı. Tarladan sofraya kadar olan süreç yönetilemedi. Çiftçi yok sayıldı. Üretici fiyatı ile tüketici fiyatı arasındaki uçuruma çözüm bulunamadı. Üreten çiftçi tüketici oldu. Köylere kadar giren zincir marketlerle ithal ürünler çiftçinin sofrasına kadar girdi. Dünyada yüksek gıda fiyatlarından en son şikâyetçi olması gereken bir ülke, dünyada gıda enflasyonu en yüksek ülkelerden biri haline getirildi. Tarımdan zenginlik üretmek yerine, ithalata dayalı politika uygulandı. Üretim olmadan, üretimden tüketime kadar olan süreç iyi yönetilmeden gıda fiyatlarını daha çooooook konuşuruz.

İç ve dış borç; işte böyle öde öde bitmiyor!

Alaattin AKTAŞ

02 Şubat 2021 Salı

✓ Türkiye borca öyle bir saplanmış ki, önümüzdeki yıllarda da trilyonlarca lira ve milyarlarca dolar borç ödemeye devam edeceğiz.

✓ Vergi yerine borç almanın, döviz kazanmaya ağırlık verme yerine dış borçlanmayla denge kurmaya çalışmanın bedelini ödüyoruz.

Gelir az, harcama yapmak da zorunluysa borçlanmak kaçınılmaz. İster kişi, ister şirket, ister ülke ol... Kural değişmiyor.

Türkiye de borç ödeme konusunda pek deneyimli. Yıllarca yüklü miktarlarda borç ödeye ödeye fazlasıyla deneyim kazanmış durumdayız.

Son günlerde borç ödemesi konusuna birkaç kez değindik. Toplam iç ve dış borç ödemesini yazdık, ayrıca toplam ödemeden saniyeye gelerek sorunun aslında ne kadar büyük olduğunu göstermeye çalıştık.

Türkiye vergi yerine borç almayı sürdürdükçe, döviz ihtiyacını karşılayabilecek ihracat gibi, turizm gibi, taşımacılık gibi alanlarda fazla ilerleme kaydedemedikçe ve bunun sonucu olarak döviz borçlandıkça, iki yaka bir araya gelmiyor. Her geçen yıl borç ödemek; kaynak yaratılamadığı için de bu borcu ödemek için yeni borçlanmaya gitmek gerekiyor.

Trilyon TL'ler, milyar dolarlar...

Hazine ve Maliye Bakanlığı verileri önümüzdeki dönemde de çok yüklü miktarlarda borç ödemeye devam edeceğimizi gösteriyor.

Bu yıl 296 milyar lirası anapara, 105 milyar lirası da faiz olmak üzere tam 401 milyar lira iç borç ödemesi bizi bekliyor. Mevcut borç bakiyesine göre 2021 ve sonrasında ödenecek toplam borç da 1.6 trilyon lira.

Ancak bu tutarın mevcut bakiyeye göre olduğunu göz önünde bulundurmak gerek. Dolayısıyla 1.6 trilyon lira mutlaka artacak. Her yıl gidilmesi gereken yeni borçlanmalarla bu tutar büyüyecek.

Dış borç için bu yıl gerçekleştirilecek ödeme 12.5 milyar dolar. Ancak unutmamak gerekir; bu tutar yalnızca merkezi yönetimin yapacağı ödeme.

Merkezi yönetimin toplam dış borç ödemesi mevcut borç stokuna göre toplamda 147 milyar dolara yaklaşacak. Bu tutarın 101 milyarını anapara, 45 milyarını faiz oluşturacak.

İç ve dış borç ödemesi

	Anapara	Faiz	Toplam
İç borç (Milyon TL)			
2021	296.375	105.251	401.626
2022	178.493	88.267	266.760
2023	169.871	100.056	269.927
2024	133.087	78.627	211.713
2025+	282.528	196.080	478.608
Toplam	1.060.354	568.281	1.628.634
Dış borç (Milyon dolar)			
2021	7.759	4.782	12.541
2022	7.811	4.558	12.369
2023	7.451	4.240	11.691
2024	10.794	3.885	14.679
2025	11.965	3.285	15.249
2026+	55.194	24.781	79.975
Toplam	100.974	45.530	146.504

ÇARE BELLİ DE, UYGULAMAK ZOR

GELİYOR

Geçenlerde de yazdık; Türkiye yıllar önce daha çok gelirden vergi alırken, zaman içinde işin hem kolayına kaçtı, hem temel tercihinde değişiklik yaptı ve harcamadan vergi almaya ağırlık vermeye başladı. Bu durum vergide müthiş bir adaletsizliğe ve vergi gelirlerinin reel olarak giderek azalması gibi bir duruma yol açtı.

İşte sonuç... Harcama yapmamız gerekiyor; ama yeterince vergi toplayamıyoruz ve gelsin borçlanma!

Döviz gelirimiz giderimizi karşılayamıyor, yıllardır böyle; bu yüzden de yurtdışından kaynak bulmamız gerekiyor. En önemli, en işe yarar kaynak da doğrudan yatırım. Ama yatırım çekemiyoruz. Geriye kalıyor portföy yatırımı, o da gelmez olmuş.

02.02.2021

Bakmayın son birkaç aydaki girişe, 2020'yi ekside kapatmışız, mevcutlar da çekip gitmiş. Çünkü yabancıya güven veremiyoruz, ekonomik oynaklık çok fazla. Son çare çok yüksek faiz vererek borçlanmak zorunda kalıyoruz.

Vergi toplayama ya da toplamayı tercih etme, borç al; döviz kazanama ya da yatırım çekeme, borç al!

Gelecek yıllara ipotek koya koya ilerliyoruz!

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'ın anayasa hamlesinin püf noktaları

Cumhurbaşkanı Erdoğan, kabine toplantısının ardından yaptığı Anayasa hamlesiyle bir anda gündemi değiştirdi.

Erdoğan, “Türkiye’nin yeni bir anayasayı tartışmasının vakti gelmiştir” dedi. Erdoğan’ın açıklamasında kritik bir nokta vardı.

Cumhurbaşkanı, “**Cumhur ittifakı olarak bir anlayış birliğine varmamız halinde, önümüzdeki dönemde yeni anayasa için harekete geçebiliriz**” diye konuştu. Cumhur ittifakı vurgusunun altını çizmek isterim.

Erdoğan’ın, yeni anayasa çıkışının yol haritasını ise Adalet Bakanı Abdulhamit Gül’ün attığı bir tweetle verdi. Gül’ün, “Sayın Cumhurbaşkanımızın yeni anayasa vurgusu hepimizin için heyecan verici bir müjdedir” dedikten sonraki cümlesi de çok önemliydi. Adalet Bakanı, “Hukuk reformumuzun temel hedeflerinden biri olan yeni, sivil ve demokratik bir anayasayı hayata geçirmek; geleceğimize, çocuklarımıza bırakacağımız en önemli miras olacaktır” dedi.

Muhalefetin güçlü parlamenter sistem için ortak çalışma başlatma kararı aldığı bir dönemde Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, yeni anayasa önerisiyle gündemi belirledi. Peki **Erdoğan’ın** yeni anayasa önerisi ne içeriyor? Başka bir deyişle muhalefete, “**Bakın başkanlık sisteminin başarısız olduğunu iktidar da kabul etti. Parlamenter sisteme dönüş için yeni anayasa önerisi yaptı**” deme fırsatı sunuyor mu? Erdoğan’ın geç saatlerde gelen yeni anayasa önerisi hakkında perde arkasına bakma imkanım oldu.

1- Yeni anayasa önerisi reform paketinin içinde yer alıyor.

2- Yeni ve sivil anayasa tüm reformların anası olarak görülüyor.

3- Türkiye şimdiye kadar hep darbe anayasaları ile yönetildi. Erdoğan, Türkiye’yi darbe anayasalarıyla yönetilme ayıbından kurtarmak için bu çağrıyla yaptı. **“Ruhuyla beraber sivil ve yeni olan bir anayasa yapalım”** önerisini getirdi.

ANAYASA HAMLESİ

4- Erdoğan, yeni anayasa hamlesiyle parlamenter sisteme geçiş için ortak Anayasa Komisyonu oluşturmaya hazırlanan muhalefetin anayasa kozunu elinden almak için bir hamle yaptı.

5- HDP ile gizli kapaklı anayasa çalışması yapan, muhalefete **“Merdiven altında anayasa çalışması yapmak yerine, en meşru zemin olan TBMM’de yeni ve sivil bir anayasa yapalım”** mesajı verdi.

PARLAMENTER SİSTEMDEN DÖNÜŞ MÜ?

6- AK Parti’nin yeni anayasa önerisinde parlamenter sisteme dönüş yer almıyor.

İKİ KIRMIZI ÇİZGİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, yeni anayasa önerisinde iki kırmızı çizgi yer alıyor.

Biri, Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi diğer ise üniter yapı.

Anayasa referandumunu ile milletin kabul ettiği Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden vazgeçilmesi gibi bir düşünce taşınmıyor. Çünkü anayasa referandumuyla birlikte milletimizin sistem tartışmasını bitirdiği ve tercihini Başkanlık sisteminden yana yaptığı belirtiliyor. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, devletin üniter yapısı ve anayasanın ilk dört maddesi korunuyor.

Yeni reform sürecini başlatan Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, yeni ve sivil bir anayasa önerisiyle birlikte yeni bir meydan okuma ile ortaya çıktı.

KILIÇDAROĞLU ‘GİDEN GİDER, DOSTLARIM BANA YETER’ HAVASINDA

CHP, Türkiye’nin en köklü partisi. O nedenle CHP’nin istikrarı demokratik istikrar açısından önemli. CHP elbette ki köklü bir çınar. Altı ok amblemi ve **Atatürk** ismi onu ayakta tutmaya yetiyor. Ama bunlar CHP’deki yaprak dökümünü gizlemeye yetmiyor. Erken düşen her yaprak, bir kopuştur. Bu köklü bir çınarın yaprağı olsa dahi...

CHP’den istifa eden üç milletvekilini kast ediyorum. CHP’den ayrılarak parti kurmaya hazırlanan **Muharrem İnce**’den söz ediyorum. **Muharrem İnce**, parti kurma çalışmalarını öne çekti. Geç olmadan CHP’den istifa edecek.

HUZURSUZLUK BÜYÜYOR

CHP'den istifa eden 3 milletvekili **Mehmet Ali Çelebi, Hüseyin Avni Aksoy** ve **Özcan Özel**'le irtibat kuranların sayısı artmış. CHP'de rahatsızlık büyüyor ama bu yeni istifaları getirir mi orasını bilmem.

Şaşırtıcı ama istifalar karşısında **Kılıçdaroğlu**'nun rahat olduğu söyleniyor. CHP Lideri geçen hafta üç milletvekili ile görüşmüştü. Ancak milletvekillerinin talepleriyle ilgili en ufak bir adım atmamıştı. Zaten görüşme sırasında da milletvekillerini ikna etmek gibi bir çaba içinde olmamış. Üç milletvekilinin istifasından sonra dün CHP'nin MYK toplantısı vardı. **Kılıçdaroğlu, Muharrem İnce**'nin parti kurması ve istifalar konusundaki rahat tutumunu orada da sürdürmüştü. **Kılıçdaroğlu, "Giden gitsin, dostlarım bana yeter"** havasında. CHP Sözcüsü **Faik Öztrak** da **Muharrem İnce**'ye **"Bir an önce istifa et"** çağrısı yaptı.

'DOSTLAR' STRATEJİSİ

CHP Lideri, **"dostlarım"** dediği İYİ Parti, Saadet Partisi, HDP ile yerel seçimlerde yaptığı ittifakla siyasi hayatının tek başarısını elde etti. İstanbul ve Ankara başta olmak üzere büyükşehirlerde belediye başkanlığı seçimini kazandı. **Kılıçdaroğlu**, 2023 seçimlerine giderken bu ittifakı korumak istiyor.

1- DEVA ve Gelecek partileriyle ittifakı genişletmeye çalışıyor.

2- CHP Lideri'nin bu stratejisinde yanlış bir unsur yok. Ama sorun, dostları ile ittifakı korumak isterken, Atatürkçü-Cumhuriyetçi çizgiyi önemseyen CHP'lileri kaybetmeyi göze alabiliyor.

KILIÇDAROĞLU'NU NE ÜZER?

CHP'nin eski genel başkanları **Hikmet Çetin, Altan Öymen** ve **Murat Karayalçın**'ın ısrarlı çabalarına, üç milletvekilinin taleplerine rağmen **Muharrem İnce** ile görüşmeye yanaşmayan **Kılıçdaroğlu**'nun üç milletvekilinin istifasını önlemek için ciddi bir çaba sarf etmemesi dikkat çekti. **Kılıçdaroğlu**'nu ne üzer? CHP'den istifalar değil, **"dostları"** ile arasının bozulması üzer. Çünkü **Kılıçdaroğlu**, dostları ile ittifaka hayatının siyasi projesi olarak bakıyor. 2023 hesaplarını, dostları üzerine kurmuş durumda.

ISLAK İMZALI 6 MADDE

CHP'den istifa eden üç milletvekili 26 Ocak günü **Kılıçdaroğlu** ile bir araya gelmişti. Görüşmede grup başkanvekili **Özgür Özel** de hazır bulunuyor. Üç milletvekili 6 maddeden oluşan önerilerini, ıslak imzalı olarak sunuyorlar.

1- Atatürk'le sorunu olanların görevden alınması. Marjinal bir yapı olan 10 Aralık hareketine geçit verilmemesi.

2- **Muharrem İnce** ve diğer tüm ötekileştirilen parti önderleri ile görüşülüp ikna edilmeleri, partide birliğin sağlanması.

3- İttifak görüşmelerinin seçim sathına bırakılması, birinci parti olmak için çaba harcanması.

4- HDP yönetimi ile ilişkilere net mesafe konulması, seçmene yönelik politika üretilmesi.

5- Kurucu değerlerden taviz verilmemesi.

6- Parti içi demokrasi adımlarının atılması.

Görüşmede üç milletvekili parti önderleri ile görüşme yapılması ve partide birliğin sağlanması konusunda ısrar ediyorlar. “**Muharrem İnce, Hikmet Çetin, Deniz Baykal gibi büyüklerimizi çağırın, öncülük edin**” diyorlar.

Kılıçdaroğlu 6 maddeden üçünü önemsiyor. Ama biri üzerinde hiçbir değerlendirme yapmıyor. Hangisi olduğunu tahmin etmişsinizdir. **Muharrem İnce**'nin parti kurmasının önlenmesi ve CHP'de kalmasının sağlanması yönündeki değerlendirmeleri ilgisiz bir şekilde dinliyor.

Üç milletvekilinin, **Canan Kaftancıoğlu**'nun görevden alınması yönündeki talebinden rahatsız oluyor. Daha da ötesi, **Kaftancıoğlu**'na güçlü bir şekilde destek veriyor. İstanbul seçimlerinin kazanılması **Kaftancıoğlu**'nu vazgeçilmez kıldı. Görüşmenin ağırlıklı bir bölümünü ise HDP ile ilişkiler oluşturuyor. Üç milletvekili, ağız birliği etmişçesine, “**HDP seçmeni ile siyasi elitler üzerinden ilişki kurmayalım. Çünkü HDP ile PKK arasındaki ilişki rahatsız edici**” diyorlar.

Kılıçdaroğlu, HDP ile ilişkiler konusunda “**Biz HDP ile işbirliği yapmıyoruz. HDP ile de görüşebiliyoruz**” diyor. Şurası çok net: **Kılıçdaroğlu**, doğrudan Kürt seçmene ulaşmak yerine, HDP üzerinden ilişki kurmayı tercih ediyor. Seçim sonuçları da **Kılıçdaroğlu**'nun elini güçlendiriyor. Misal, İstanbul seçimleri.

İktidar kümesteki kazları yoluyor

Esfender KORKMAZ

02 Şubat 2021

İstanbul'dan İzmir'e paralı yollar ve Osmangazi köprüsünde, otomobille gidiş 400 TL kadar tutuyor. Gidiş -Dönüş 800 TL. Şaka gibi... Ve anlaşıyor ki Dünyanın en pahalı paralı yolları bizdedir. Aynı yollar talep garantili olduğu için bir o kadar da geçmeyenlerin vergisinden aynı müteahhitlere bu defa bütçe kanalıyla para ödeniyor.

Hastaneler, paralı yollar köprüler için verilen talep garantisi nedeni ile bütçenin bir kısmı bu ödemelere gidiyor.

Deprem vergileri içinde kalıcı hale getirilen iletişim vergisi yüzde 7,5'ten yüzde ona çıkarıldı. Otomobil üstündeki vergiler Ağustos 2020 de artırıldı. Lüks araçlarda vergiler yüzde 220'ye kadar çıkıyor.

Türkiye artık Küba gibi eski araba mezarlığı olacak. Normal şartlarda orta ve alt gelir gurubunun araba alma veya değiştirme lüksü kalmadı. Araba sayısı azalınca talep garantisi yine devam edeceğinden bu defa hükümetler bütçeden müteahhitlere daha çok para vermek zorunda kalacaktır. Hükümet bu parayı nereden verecek? Bu şartlarda elbetteki vergi ceza ve harçlar artacaktır.

AK Parti'nin iktidar olduğunda 2003 yılında bütçe içinde SGK açıkları, tarımsal destekler ve yardımlardan oluşan cari transferlerin payı yüzde 24,8 idi. Bu pay giderek arttı ve 2020 yılında yüzde 41,3 oldu.

YILLAR	CARİ TRANSFERLER	TARIMSAL DESTEKLEME ÖDEMELERİ	YATIRIMLAR	FAİZ GİDERLERİ
2005	28,7	2,3	6,5	28,6
2010	34,6	2,0	8,8	16,4
2015	36,1	2,0	11,3	10,5
2020	41,3	1,7	7,7	10,5

Siyasi iktidar bütçe içindeki faiz payını düşürdü fakat cari transferleri daha fazla artırdı. Cari transferler iş yaratmayan, katma değer yaratmayan GSYH içinde yalnızca gelir transferine yol açan harcamalardır. Gelir dağılımını etkiler.

Cari transferlerin yüksek olması, bütçe için yatırımlar, maaş ve ücretler, mal ve hizmet alımları için kaynak sorunu yaratıyor. Yani hükümetlerin ya cari transferleri düşürmesi gerekir veya bütçe için yeni kaynak bulması gerekir.

Cari transferler düşürülemez... Çünkü cari transferlerin bir kısmı sosyal güvenlik açıkları, bir kısmı belediyelere pay, bir kısmı da seçim popülizmi için yapılan desteklerdir. Tarım destekleri önemsiz yer tutuyor. Halk yardımları yüzde 8,9 oranındadır.

Elbette her iktidar yaşlılara, engellilere sosyal yardım yapmak zorundadır. Ama iktidar, partililere her ay kamu bankasından para alması için kart dağıtıyorsa bunun adı popülist harcamadır.

2020 BÜTÇESİ	
	YÜZDE PAY
CARİ TRANSFERLER	41,3
KİT GÖREV ZARARI	0,2
SGK	20,6
TARIMSAL DESTEK	1,8
MAHALLİ İDARELER FON PAYLARI	9,9
HALKA YARDIMLAR	8,9

Siyasi iktidarın kilit oyları buradan geliyor. Dahası iktidar her seçimde devlete ait araç gereç ne varsa kullanılıyor. Memur ve çalışanlar seferber ediliyor, kamu hizmetleri aksıyor. Kamu hizmetlerinin aksamasının da bir maliyeti var. Bunlar için yapılan harcamalarda popülist harcamalardır.

Dahası, her seçimde Devlet bankaları düşük faizle kredi dağıtıyor. Bu bankaların zararı da hazineden çıkıyor.

Özellikle, itibarı da bir siyasi propaganda aracı olarak benimseyen AK Parti, saraylar, uçaklar, Mercedeslere bütçeden para harcıyor. Bunlardan da vazgeçemez.

Eğer iktidar, popülist harcamalardan vaz geçerse, iktidar olamaz. O zaman zorunlu olarak kümesteki kazları yolmaya devam edecektir. Kümesteki kazlar hepimiziz... İğneden ipliğe ne alırsak vergi ödüyoruz.

İbrahim Kahveci

Zam dediğin böyle olur

Son 1 yılda fiyatlar genel seviyesi %14,60 artış göstermiş. Son altı aylık artış ise %8,37 seviyesinde. Son iki ayda ise genel fiyat artışı %3,58.

Bu rakamları lütfen unutmayın.

Gıda fiyatları son 1 yılda %21,19; son 6 ayda %9,52 ve son 2 ayda %7,18 artış göstermiş. Gıda fiyatlarının alt bileşenlerinde ise; balık fiyatı %31,36; katı ve sıvı yağlar %32,05; meyveler %28,35 ve sebzeler %26,73 artış gösteriyor.

Sebze ve yağ fiyatları özellikle son 6 ay ve son 2 ayda gerçekleşiyor.

Ama fiyat artışında başka dikkat çeken mamuller de var. Mesela son 6 ayda konut bakım ve onarım malzemeleri %16,78 artış göstermiş. Mobilya ve mefruşat ürünlerinde de son altı ayda %20,72 artış yaşanmış. Halı ve yer döşemeleri ürünlerine de son ayda %15,09 zam yapılmış.

Elektrikli ve elektriksiz büyük ev aletlerine son 6 ayda %20,78 zam yapılırken, elektrikli küçük ev aletlerine de %17,28 zam gelmiş.

Kurlar düşüyor ama mesela motorlu araç zamları kesilmiyor. Hatta son 6 ayda %26,74 zamlanan sektörde yıllık fiyat artışı da %42,32'ye ulaşmış. Sektör son bir ayda bile %3,95 zammı yapıştırıvermiş.

Zam oranları aslında tek başına bir şey ifade etmiyor. Zaruri ihtiyaçların fiyatları çok daha önemli olmaktadır.

Mesela sofrası bu konuda ilk sırada gelir. Millet sofrasında fiyat farklarını gördüğünde elbette daha çok etkileniyor.

İyi ama sofraya yapılan zam nereden geliyor?

Mesela o gıda maddelerinin geldiği Hazine garantili müteahhitlerin yollarından gelmiyor mu? Bakınız onların yollarına yüzde 26 zam çok rahat yapılıyor.

Önceki gün de Avrasya Tüneline zam yapıldı. Artık git 46 lira, dön gri yüne 46 lira.

Oysa Avrasya Tüneli fiyatı da 4 dolar +KDV ilan edilmişti. Ama yapılan som zamlarla 6,2 dolara geldi fiyat. Tıpkı Osmangazi Köprüsü ve YSS Köprüsü gibi.

Osmangazi Köprüsü de 35 dolardı ama şimdi 45 dolar. Ne de olsa ABD enflasyonu oranında dolar bazında da zamlar yapılıyor. Ayrıca Dolar/TL kurundaki gelişmeler de zam olarak yansıyor. Ve o yollardan doğruca soframıza geliyor o zamlar.

Avrasya Tüneline yılda 25 milyon araç garantisi verilmiş. Araç başına 6,2 dolardan yılda 155 milyon dolar ediyor. Tabii ki şimdiki fiyat. Dolar bazında her yıl ABD enflasyon endeksleri kadar yine artacak.

Yılda 155 milyon dolar fiyattan 24,5 yılda 3,8 milyar dolar tahsilat yapacak Hazine garantili müteahhidimiz. Yapım maliyeti 1,2 milyar dolar olan bir tünele 3,8 milyar dolar garanti.

Osmangazi Köprüsü hesabını çıkartmıştı İYİ Parti Grup Başkanı Prof. Dr. İsmail Tatlıoğlu. TBMM’de konuşmasında 1,7 milyar dolar maliyetli köprüye 13 milyar dolar Hazine garantisi verildiğini açıklamıştı.

O köprü şimdilik 147 liradan geçiliyor ama geçen adına Hazine 200 lira yine ödüyor. Geçmeyen adına ise 350 liranın tamamını ödüyor. (Rakamlar yaklaşıktır)

Fiyatların bu kadar rahat belirlendiği bu köprüler ve yollar “İslami Bayramlarda” da bedava yapılamıyor. Örneğin rahmetli Özal ve rahmetli Demirel’in imza attığı boğaz köprüleri otoyollar dini bayramlarda bedava... Ama AK Parti yolları İslami bayramlarda da parayla...

Acaba kendimize sormamız gerekiyor mu?

Biz bu yolları ve bu zamları nasıl hak ettik?

Hepimize geçmiş olsun.

Eser siyaseti ile övünmeye devam edebiliriz.

Zam yapan bakkal Ahmet Amca bak seni takip ediyoruz. Sakın ama sakın ha zam yapma...

02 Şubat 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Cumhurbaşkanı, CHP yönetiminden de Kılıçdaroğlu'nun gaflarından da çok memnun

CHP'nin içindeki ayrılıkçıları ya da Genel Başkan Kılıçdaroğlu'nun günlük gaflarını izlerken, zaman zaman gülümsediğimiz de oluyor. Çünkü muhalefet etmeyi sadece her şeye **"Hayır"** demek zanneden ve seçmen kitlesine yeni bir proje sunamayan bu partinin, ittifaklarına güvenerek günlerini geçirmesi trajikomik bir durum değil midir?

Demokrasinin zaafı

Fakat dün Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın AK Parti il kongrelerine gönderdiği mesajları izlerken, artık komik olmayan ve acıklı olma noktasına gelen bir durumun gelip çatıldığını gördük. Çünkü Cumhurbaşkanı, anamuhalefeti rakip olarak görmediğini çok açık bir dille söylemekteydi. Cumhurbaşkanı'nın bu sözlerinin CHP'lileri uyandırmasını dilerim. Çünkü muhalefeti adam yerine koyulmayan bir ülkede demokrasinin varlığı da tartışmalı olabilir.

CHP'liler uyanır mı?

Erdoğan'ın dünkü mesajlarından bazı bölümleri hatırlatayım:

"- Parti içi kavgalardan AK Parti'yi sorumlu tutmak yüzsüzlüktür. CHP yönetimi ayaklarına taş değse AK Parti'yi suçluyor. **Çok net söylüyorum, biz parti olarak mevcut CHP yönetiminden gayet memnunuz. Her hafta bir pot kıran bu CHP Genel Başkanı'ndan da memnunuz. Endişemiz ülkemiz adına."**

Kirli senaryolar

"- Bizim sıkıntımız demokrasimiz, Türk siyaseti adınadır. **Kendi siyasetimiz adına mumla arasak bulamayacağımız bir rakiple karşı karşıyayız. Çapı, kalibresi asla ölçü değildir.** Varsın onlar kirli senaryolarla koltuklarını koruma mücadelesi versinler, biz gözümüzü ufuktan ayırmayacağız."

CENGİZ ASLAN VE CAHİT KAYRA

Her geçen gün, sahneden önemli oyuncuların ayrıldıklarını duyuran haberlerle dolu oluyor. Geçen hafta "**Turgut Özal'ın doktoru**" olarak da bilinen **Cengiz Aslan**'ı ve daha sonra da Ecevit Hükümeti'nin Enerji Bakanı **Cahit Kayra**'yı kaybettik.

Cengiz Aslan çok değerli bir dost ve üstün yetenekli bir doktordu. Onunla dostluğumuzdan o kadar çok anım var ki. Bir defasında Özal'la Çin'e gidiyorduk. Uçağın arka bölümünde oturan Vitali Hakko'nun kalbi durdu. Kısacası Hakko öldü. Ne yapacağımızı şaşırdık. Eşi ön bölümdeydi. Nasıl haber vereceğimizi bilemedik. O sırada Cengiz Aslan geldi. Yanındaki çantadan bir şok cihazı çıkardı. Vitali Hakko'nun göğsünü açıp bu cihazı ona uyarladı. Ve Vitali Hakko gözlerini açıp nefes almaya başladı.

Cahit Kayra ile 1974 yılında dost oldum. Müthiş kültürlü ve birikimli bir siyasetçiydi. Asla siyasetin günlük kavgalarına karışmaz ve Türkiye'nin yarınına dönük projelerle ilgilenirdi. Son anına kadar yazdı, çizdi... Sevgili arkadaşım **Murat Bardakçı**, 104 yaşında vefat eden Cahit Kayra'yı bütün boyutlarıyla çok güzel anlatan bir yazı yazmış.